

La professora que feia faltes d'hortografia

CUCA CANALS

Il·lustracions de José Castro

La professora que feia faltes d'ortografia

Cuca Canals

La professora que feia faltes d'ortografia

edebé

Títol original: *La profesora que hacía faltas de ortografía*

© Cuca Canals, 2014

© Il·lustracions de José Castro, 2014

© Edició: EDEBÉ, 2014

Passeig de Sant Joan Bosco, 62

08017 Barcelona

www.edebe.com

Atenció al client: 902 44 44 41

contacta@edebe.net

Direcció de Publicacions Generals: Reina Duarte

Disseny de la col·lecció: César Farrés

© de la traducció: Georgina Palomar Francesch

1a edició, març 2014

ISBN 978-84-683-1241-5

Dipòsit Legal: B. 493-2014

Imprès a Espanya

Printed in Spain

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).

*Als professors que, per damunt de tot,
ens ensenyen la vida.*

Al meu fill Vruno.

AGRAÏMENTS

A Gina Palomar, que es va oferir a llegir la novel·la. M'interessava molt el seu punt de vista com a educadora. Els seus comentaris van ser molt enriquidors.

Gràcies, Gina, per la teva ajuda i entusiasme. Ha estat un plaer col·laborar amb tu.

A Bruno Canals Castro, per deixar-me el seu nom per a un dels personatges.

Capítol u

La professora Amàlia Zapatero va començar la seva nova vida a Gaston amb mal peu. En baixar de l'autocar, va estar a punt d'ensopegar en un dels esglaons. Afortunadament per a ella, un jove passatger la va subjectar a temps i va impedir que es desplomés.

Darrerament, perdia l'equilibri, sobretot quan s'havia d'enfrontar a desnivells. La seva salut, des que havia patit un principi d'infart dos anys enrere, s'havia deteriorat. Als seus cinquanta-vuit anys acabats de fer es cansava amb el més mínim esforç. Li feien mal les cames i se li inflaven els peus.

Es va dirigir a la plaça Major. Allà es trobava, segons li havien indicat, la pensió que l'escola havia reservat per a ella.

Gaston era un poblet amagat situat al sud del país. Per arribar-hi, calia travessar la serra de l'Estel. La carretera era estreta, estava plena de clots i no hi havia manera que l'arreglessin. Per aquest motiu gairebé no rebia visitants malgrat el seu magnífic entorn natural: interminables camps de blat es trobaven als afores del poble. En arribar l'estiu, el groc vestia aquells terrenys. Quan el sol brillava amb tota la seva intensitat, el groc es tornava tan viu que els camps semblaven d'or.

A causa del seu aïllament, Gaston semblava haver-se aturat en el temps. Ni tan sols podien accedir a Internet. La serra de l'Estel era com un mur infranquejable. Feia anys que esperaven que col·loquessin una antena que mai no arribava. Les cases del poble eren antigues, d'una o dues plantes, molt atrofi-

nades; els carrers, estrets; els aparadors de les poques botigues eren decadents, tristos, foscos.

Gaston era conegut únicament pel pa artesà que s'hi feia. Estava aromatitzat amb herbes i tots coincidien en el seu sabor excepcional i inconfusible, també per la qualitat de la farina; segons es deia, la millor del món. El pa de Gaston, també anomenat Pa Blanc, es venia a tot el país i, des de feia uns anys, gairebé tots els seus habitants treballaven a les tres fàbriques que es dedicaven a elaborar-lo. Era l'única indústria important de la zona. Per culpa de la crisi que es vivia al país, les poques que quedaven al poble havien tancat durant els darrers anys.

Coixejant lleument, encara amb la cama adolorida, Amàlia Zapatero va arribar a la pensió París, un estret edifici de tres pisos. Era fàcil deduir que feia temps havia estat pintat de color vermell; ara amb prou feines sobrevivia un suau color rosat. Una asta amb

una bandera francesa totalment esblanqueïda guarnia la façana.

La porta principal va grinyolar escandalosament quan l'Amàlia la va obrir. Tot seguit, va entrar en aquell diminut vestíbul lentament i molt poc convençuda. Els seus pitjors presagis es van complir. El sostre estava ple d'humitats, el llum d'aranya tenia la meitat de les bombetes foses. Va pujar resignada per les escales. No es podia permetre un allotjament més car.

Es va instal·lar en una habitació del primer pis que estava entapissada amb una moqueta que feia olor de ranci. Va deixar la maleta sobre el llit i va mirar al seu voltant deprimida. A l'armari no hi havia cap penjador, el paper de les parets queia a esquinçalls i, en una de les tauletes de nit, hi faltava un calaix. El bany no es trobava en millors condicions. Algunes rajoles havien estat arrencades i la tapa del vàter estava trencada.

Va treure el cap per la finestra que donava al carrer. Dos ancians estaven asseguts

en el petit jardí situat al centre de la plaça Major. Semblava que dormien, com anestsats pel sol intens que se'ls estavellava a la cara.

Es va eixugar el front suat. El pitjor d'aquell lloc era la calor insuportable. Des que havia tingut l'atac de cor, patia més amb les altes temperatures.

De la maleta, en va treure un marc amb una petita postal dels fiords noruecs que va col·locar a la tauleta de nit. Va mirar el paisatge amb un somriure. Aquesta fotografia sempre l'acompanyava. S'hi podia passar hores i hores, observant aquell bosc frondós d'avets coberts de neu. El seu somni, des que tenia ús de raó, era visitar un lloc com aquell: nevat, blanc, on pogués sentir l'aire glaçat a la pell. El cap li va fer un moviment de negació, mentre tornava a eixugar-se la suor. Després va fer sortir de la seva bossa un sobre amb 1.500 rals, els diners que ja havia estalviat per portar a terme aquest viatge. Es

va ajupir per amagar-lo sota el matalàs. Quan es va incorporar va sentir una altra vegada un dolor penetrant a la cama.

Només feia una hora que era a Gaston i ja odiava ser-hi. Però no havia tingut cap altra opció. O acceptava la plaça a l'escola Fernando Passo de Gaston o bé s'havia de jubilar. De la darrera escola on feia classes, havia estat acomiadada per les constants faltes d'assistència per malaltia. Les millors escoles del país no volien contractar-la; consideraven que ja era massa gran per impartir classes.

Jubilar-se, una paraula que avorria. És veritat que ja s'acostava als seixanta anys i que la seva salut era fràgil com el cristall, però encara se sentia amb forces per ensenyar. I, a més, què seria d'ella si deixava de treballar. Els seus pares havien mort feia molts anys, no tenia germans i era soltera. Només comptava amb uns quants amics escampats per tot el país i als quals quasi no veia.

En una ocasió, va estar a punt de casar-se però el seu promès li va exigir que deixés de treballar. Ella s'hi va negar; volia ser esposa, però també professora. Van trencar poc abans de les noces. Des d'aleshores, mai més havia tornat a tenir parella.

Així, la seva única família eren tots aquells alumnes que havia tingut durant gairebé quaranta anys de professió. Pocs anys enrere podia encara recordar-ne els noms i cognoms. En els darrers temps, però, la seva memòria ja no era la mateixa. Malgrat això, havia escrit tots aquells noms en una petita llibreta que sempre portava amb ella. L'obria i recordava amb nostàlgia els seus exalumnes: Maties Pradera, tan intel·ligent com xerri. David Mogut, que, com també deia el seu cognom, no parava quiet un segon. O Carlota Giranda, més coneguda com «Carlota Girafa» per com n'era, d'alta.

Capítol dos

El primer dia d'escola, la professora Amàlia Zapatero va arribar puntualment a la seva nova feina, un antic edifici de dues plantes i grans finestrals. El va observar amb tristor; la façana estava feta malbé, descolorida. El pati que envoltava l'escola estava protegit per una reixa. No hi havia cap arbre, només dos pals d'una vella porteria. En un dels murs, l'empremta que antigament havia deixat una cistella de bàsquet. Semblava un lloc abandonat.

El director de l'escola, Patricio Bienvenida, estava resolent uns mots encreuats quan l'Amàlia va entrar al seu despatx. Era un ho-

me gran, amb els cabells blancs i les galtes rosades. Li va aconsellar que anés amb compte amb els seus alumnes. L'Amàlia no el va escoltar, estava impacient per conèixer-los.

Es va dirigir cap a la seva aula. S'havia mudat amb el seu millor vestit, de color gris clar. Era de les que pensava que la primera impressió és molt important. Va entrar amb un somriure amable als llavis, escurant-se el coll per fer-se notar. Però els seus alumnes de cinquè curs ni tan sols se la van mirar. Alguns parlaven entre ells, d'altres es barallaven. L'Àlex, un nen de deu anys i uns cinquanta quilos, engolia unes enormes rosquilles que treia d'una enorme paperina. La Martina, una nena molt atractiva tot i que una mica deixada, no parava de moure's. Duia una samarreta blanca molt ampla i uns pantalons plens de llànties. Els seus cabells llargs estaven esvalotats, greixosos i tapaven part del paper on feia gargots mentre bellugava la cama esquerra inquietament.

Va haver d'alçar la veu per cridar l'atenció general. Quan finalment va aconseguir que tots s'asseguessin, es va adonar que hi havia dues taules buides.

En Bruno va entrar sense cap pressa.

—Ho sento, m'he adormit.

L'Amàlia el va mirar tot fent que no amb el cap. Estava clar que acabava de llevar-se i ni tan sols s'havia rentat la cara, tenia els ulls plens de lleganyes i la jaqueta mal cordada.

L'Orlando va arribar uns minuts després i ni es va disculpar. Repetia curs, era el noi més alt i corpulent de la classe.

Quan tots van ser al seu lloc, l'Amàlia els va demanar que llegissin un text del llibre de llengua. Primerament volia saber el nivell dels seus alumnes.

Tots van protestar, especialment l'Orlando:

—El primer dia i ja odio aquest curs.

En Bruno fa afegir badallant:

—Quin avorriment.

Malgrat les queixes va aconseguir que d'un en un l'anessin llegint.

«LA VIDA ÉS COM UNA CURSA DE CICLISME. AL LLARG DELS ANYS, CORREM MOLTES ETAPES. UNES SÓN MOLT DURES, SE'NS FAN DIFÍCILS. D'ALTRES SÓN MÉS FÀCILS I ES RECORREN PLÀCIDAMENT. PERÒ L'IMPORTANT ÉS PODER ARRIBAR A LA META».

D'aquesta manera va saber que es trobava davant de la pitjor classe que havia tingut a la seva vida. No van entendre ni tan sols una dècima part del que havien llegit i alguns, com l'Àlex, que gairebé no sabia llegir, va trigar més de deu minuts a acabar les quatre línies. Tota la classe el va esbrincar i li van començar a llançar tota mena d'objectes. Mentrestant, en Bruno dormisquejava, amb el cap recolzat sobre la taula.

L'Orlando va dir que odiava el ciclisme, que el seu pare es passava el mes de juliol veient

els resums del Tour de França a la televisió i que, tan sols per això, no suportava aquell esport. Mentre llançava una bola de paper arrugada en direcció a la paperera, va afegir:

—Jo m'estimo més el bàsquet.

En Bruno, encara endormiscat, va dir que per què no era una cursa en moto per poder fer les pujades i així no cansar-se.

La Martina va afegir, simplement, que a ella la vida li semblava una estupidesa. L'Amàlia la va mirar amb pena: com podia fer aquell comentari una nena de deu anys?

—Per què dius això?

La Martina va somriure amargament mentre es mossegava les ungles.

—Perquè no puc fer res del que m'agrada.

L'Amàlia es va apropar més a ella.

—I què és el que més t'agrada fer?

La Martina va arronsar les espatlles i va girar el cap. Estava clar que no volia parlar.

Però si algú no havia entès res, era l'Àlex. Va sentenciar convençut:

—I si es punxa una roda de la bicicleta?

L'Orlando li va llançar una altra bola de paper i li va dir amb menyspreu:

—Ets imbècil, sac de greix.

L'Amàlia va intentar explicar-los que era una metàfora en la qual es comparava la vida amb aquest esport. La van mirar com si parlés en un altre idioma. De sobte, tots van començar a riure. Mentre escrivia a la pissarra algunes de les paraules que apareixien en el text, l'Orlando li va llançar amb una xeringa un raig de tinta blava que es va estampar en el seu vestit gris. L'Amàlia havia estat víctima d'una broma pesada.

Va intentar saber qui havia fet malbé la seva roba, però naturalment ningú no va delatar ningú. Estava gairebé convençuda que es tractava de l'Orlando. Tot i això, va restar en silenci. L'experiència li havia ensenyat que el primer dia d'escola era millor ser permissiva.

En acabar la classe, va anar al despatx del director. Estava molt contrariada. Patricio Bienvenida va arrufar la cella.

—Li ho he volgut dir, aquests nens són uns salvatges i uns ganduls, però vostè no m'ha volgut escoltar.

El director continuava fent els seus mots encruats. Es va fixar en una de les definicions.

—Capital d'Etiòpia, en dues paraules?

—Addis Abeba.

La professora va mirar amb tristor com escrivia la resposta.

—És que, aquests nens, no li importen?

El director va arronsar les espatlles i es va portar la mà als cabells blancs.

—Veu tots aquests cabells tan blancs? Quan vaig arribar aquí, fa vint anys, no en tenia ni un. I només en un any ja els tenia tots blancs.

Patricio Bienvenida va examinar amb certa nostàlgia un suro on hi havia enganxat un dibuix, esgrogueït pel pas del temps, d'un Pare Noel.

—Per Nadal fins i tot em disfressava de Pare Noel per als nens. Encara conservo un dibuix que em va fer un alumne.

El director va negar amb el cap.

—Ja no tinc energies. Al començament em vaig obstinar molt a ensenyar-los, però aquests nens tenen el cap en una altra banda. No els interessa res que signifiqui esforçar-se en els estudis. Encara que també els comprenc.

L'Amàlia l'escoltava perplexa. El director es va aixecar de la cadira.

—Aquí la joventut té molt poques oportunitats que no siguin treballar a les fàbriques de Pa Blanc.

L'Amàlia no es donava per vençuda.

—I als seus pares no els importa? No volen que els seus fills rebin una bona educació?

En Patricio va deixar anar una riallada amarga.

—Gran part dels pares treballa a les fàbriques més de deu hores per guanyar un sou miserable. Quan arriben a casa seva, estan

massa esgotats per educar o estar pels seus fills.

Abans que comencés la crisi que castigava el país, ja molts joves abandonaven Gaston per iniciar una nova vida a la capital. No obstant això, si ara ho feien, sabien que difícilment trobarien ocupació. Tenien el consol que a Gaston podien treballar a les fàbriques que elaboraven Pa Blanc, que afortunadament no havien notat els efectes de la crisi. Al contrari, les vendes en els darrers anys s'havien incrementat perquè es tractava d'un aliment econòmic. Això sí, els salaris que rebien els treballadors eren esquifits i, no tan sols això, sinó que els hi havien abaixat al·legant les dificultats que estava travessant el país.

En Patricio va somriure lleument, intentava justificar els seus alumnes.

—Les seves expectatives no són gaire bones. Les seves famílies no tenen recursos

econòmics i la majoria d'aquests nens, quan acabin la Secundària, hauran de començar a treballar. O potser abans... Oi que vostè té una alumna que es diu Martina?

L'Amàlia va assentir.

—L'any vinent haurà de deixar de venir a l'escola per ajudar la seva mare al camp. És vídua i té cinc fills. Amb prou feines guanya diners per alimentar-los, això sí, a força de pa. Ha vist com vesteix la seva filla? La Martina haurà de llaurar els camps de blat que proveeixen una de les fàbriques de Pa Blanc.

L'Amàlia va sortir del despatx indignada. Li semblava injust que una nena de només onze anys, escanyolida i fràgil, hagués de posar-se a treballar al camp, ni tan sols tindria força per subjectar les eines de llaurar la terra.

En arribar a la pensió, la professora es va estirar sobre el llit abatuda pel seu primer dia a l'escola.

I va plorar.

No solament per aquella taca que havia embrutat el seu millor vestit, sinó perquè feia una calor insuportable i li costava respirar. Era la pitjor classe que havia tingut a la seva vida. Tampoc podia deixar de pensar en la pobra Martina, en el trist futur que l'esperava. De sobte, a ella també li faltaven forces.

Va mirar en direcció al terra, espantada: una enorme panerola estava travessant la moqueta. El cor se li va accelerar. Va tancar els ulls per no veure-la. Des que era petita, li repugnaven aquells insectes negres i lluent. Sentia desitjos de fugir d'aquell lloc, però... On aniria?, de què viuria? Va deixar anar un crit desesperat que va fer que la panerola sortís corrent i s'amagués sota el llit.